

Evaluatie azc Hardenberg

2018-2019

Augustus 2019

datum: 13-12-2019
naam: David A. Korver – locatiemanager azc Hardenberg
bedrijfsonderdeel: COA - Uitvoering - Unit Midden-Noord
versie: 1.0. – definitief – intern gebruik

Inhoud

1.	Inleiding.....	3
2.	Algemeen beeld.....	4
3.	De cijfers.....	6
4.	Inzet lege plekken regulier t.b.v. pre-pol	10
4.1	Definities	10
4.1.1	Fases en pre-POL	10
4.1.2	Achtergrond	11
4.1.3	Consequenties van aanpassing van modaliteit	12
4.1.4	Bespreking in omwonenden overleg en besluit gemeente	12
5.	Overlast	13
5.1	Definities	13
5.2	De cijfers.....	14
5.3	Wat zeggen de cijfers	15
5.4	Wat zegt de omgeving.....	16
5.5	Pilot Casus Intensieve Aanpak Overlastgevers (CIAO)	16
5.5.1	Positief.....	17
5.5.2	Negatief	17
5.5.3	De MALT groep.....	18
6.	Veldzicht.....	19
7.	Onderwijs	20
7.1.1	Primair onderwijs	20
7.1.2	Voortgezet onderwijs	20
7.2	Ervaringen	21
7.3	Aantallen.....	21

8.	Partners op locatie.....	22
8.1	DT&V.....	22
8.2	GZA.....	22
8.3	VWN.....	23
8.4	Trigion.....	23
8.5	IOM.....	23
8.6	Asito.....	23
9.	Verkeersveiligheid.....	24
10.	Gemeente.....	25
11.	Hulpdiensten.....	26
11.1	Politie.....	26
11.2	Brandweer.....	26
11.3	Ambulancedienst.....	27
11.4	Calamiteiten (conform Integraal Veiligheidsplan).....	27
12.	Maatschappelijke organisaties.....	28
12.1	Taal.....	29
12.2	Coördinatie van activiteiten.....	29
13.	Werkgelegenheid.....	30
14.	Algemene conclusie.....	31

1. Inleiding

In september 2015 heeft de gemeenteraad van de gemeente Hardenberg ingestemd met het realiseren van een tijdelijk opvangcentrum voor asielzoekers in plangebied Heemserpoort. Dit conform het raadsvoorstel ‘tijdelijk opvangcentrum asielzoekers Heemserpoort’ en bijbehorende bestuursovereenkomst tussen de gemeente en het COA. In aanloop tot deze bestuursovereenkomst hebben COA en gemeente veelvuldig contact gehad met omwonenden en belanghebbenden via de Klankbordgroep azc Heemserpoort (zoals azc Hardenberg eerst werd genoemd). De adviezen van de klankbordgroep zijn verwerkt in de bestuursovereenkomst en meegenomen in de besluitvorming door de gemeenteraad van de gemeente Hardenberg.

In oktober 2016 heeft het azc Hardenberg haar deuren geopend. In de bestuursovereenkomst, artikel 20 lid3, is afgesproken dat er jaarlijks tussen het COA en Gemeente Hardenberg een evaluatie van de bestuursovereenkomst plaatsvindt. De eerste evaluatie is opgeleverd in januari 2018 en ging over de periode van opening tot eind 2017. In de eerste evaluatie zijn ook het raadsvoorstel ‘tijdelijk opvangcentrum asielzoekers Heemserpoort’ en de adviezen van de Klankbordgroep azc Heemserpoort meegenomen.

Deze evaluatie betreft de periode januari 2018 tot augustus 2019, met waar mogelijk of nodig een doorkijk naar de rest van het jaar. Vanwege praktische overwegingen is in de stuurgroep afgesproken om minimaal een tweejaarlijkse evaluatie te doen.

Ook is in de vergadering van de stuurgroep azc Hardenberg op 1-7-2019 beslist, dat het COA een globaler evaluatieplan zou schrijven over de afgelopen periode en niet artikelsgewijs.

Tevens is door de gemeente aangegeven, dat deze evaluatie meegenomen wordt in de overweging om het azc te beëindigen ofwel te continueren na oktober 2021.

Deze evaluatie betreft de visie, ervaringen en aandachtspunten van het COA op de afgelopen periode.

2. Algemeen beeld

Tot 1-10-2018 was Liesbeth Kleisen de locatiemanager van azc Hardenberg. Per 1-10-2018 heeft David Korver deze functie overgenomen.

Het team COA-medewerkers in Hardenberg heeft veel wisselingen gekend. Dit kwam door het grote aantal tijdelijke contracten en de krimp binnen het COA, waardoor mensen met een vast COA-contract naar Hardenberg kwamen. Inmiddels is sinds oktober 2018 het team qua samenstelling redelijk stabiel gebleven.

In Hardenberg wordt altijd ingestoken op het 'samen doen'. Ieder heeft zijn eigen verantwoordelijkheden, maar gezamenlijk zijn we verantwoordelijk voor het geheel en iedereen is even belangrijk in het team.

De locatie ligt gunstig ten opzichte van de buurt en de stad. Niet in het centrum, maar op goede loop/fiets afstand van alles wat nodig is.

Azc Hardenberg is qua bewonersaantal de grootste locatie in Overijssel. Naast Hardenberg zijn er opvanglocaties in Schalkhaar, Almelo en tijdelijk in Hengelo en Azelo (sluit eind 2019). Ook de afdeling intensief begeleide opvang (ibo) van het COA bevindt zich in Schalkhaar.

Het is goed te merken dat er vanuit de gemeente, maatschappelijk middenveld, plaatselijk belang en de omwonenden, vanaf de start van het azc veel betrokkenheid is. Dit uit zich door een nauwe samenwerking en participatie van diverse partijen. Zo wordt bijvoorbeeld het omwonendenoverleg altijd druk bezocht en is naast de wijkagent, de burgemeester of wethouder aanwezig om samen in gesprek te zijn en te blijven.

Er zijn heel veel betrokkenheid van de bewoners in Hardenberg en lokale organisaties. Zonder dit warme onthaal gepaard met de vele activiteiten zou de sfeer op en rondom de locatie waarschijnlijk een stuk minder zijn. De aard en frequentie van de (sociale) activiteiten zijn ook afwisselend waardoor er een breed en gevarieerd aanbod is. Zo helpen buddy's middels het Buddy Project / Diaconaal Platform, 4 maanden lang bewoners met de integratie in de gemeente door het samen ondernemen van o.a. wandelen, fietsen, koffie drinken, koken, eten, praten en erop uit gaan. Ook bezoeken dagelijks veel van onze bewoners InBeeld waar men elkaar bij de inloop ontmoet bij een kopje koffie, om samen bezig te zijn met creatieve activiteiten en van daaruit de mogelijkheid om deel te nemen aan workshops, lezingen of andere activiteiten. De Stuw heeft via het Project Aan de slag een groot aantal bewoners van het azc in Hardenberg betrokken bij vrijwilligerswerk in de gemeente. Zo krijgen bewoners van een asielzoekerscentrum bijvoorbeeld de kans om actief bezig te zijn, Nederlands te leren en inwoners van de gemeente te ontmoeten. Oftewel, aan hun toekomst te werken. Vrijwilligersorganisaties - die vrijwilligers nodig hebben - krijgen gemotiveerde medewerkers en dragen hun steentje bij aan de integratie. Maar ook Sportservice Groep draagt bij aan de participatie met een sport instuif waar een wisselende groep bewoners van het azc enthousiast aan deelneemt.

Ook het Taalpunt en de conversatielessen bij de Bibliotheek Hardenberg en de Cultuurkoepel Vechtdal met vraaggerichte creatieve en/of muzikale workshops voor kinderen en jongeren in het azc, mogen niet in dit rijtje missen. Het COA zorgt voor tijdelijke huisvesting van bewoners in de vorm van een ruimte op het azc, maar alle vrijwilligers in Hardenberg zorgen ervoor dat het niet alleen een tijdelijk huis is maar ook een tijdelijk Thuis is.

Naast deze min of meer georganiseerde betrokkenheid zijn er uiteraard ook veel contacten die spontaan of via-via ontstaan tussen bewoners van het azc en inwoners van de gemeente die ook bijdrage aan de participatie van de azc bewoners in Hardenberg.

Azc Hardenberg heeft vanaf het begin een relatief hoog aantal bewoners gehad uit de zogenaamde Dublin landen. Hieronder waren ook een relatief hoog aandeel bewoners die in mindere of meerder mate overlast veroorzaakte op de locatie. Dat bewoners met “Dublin” geconcentreerd werden op een aantal grotere locaties had als reden dat er voldoende personeel van de Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V) beschikbaar moest zijn om deze groep efficiënt te bedienen.

In de periode van hoge instroom kende de locatie relatief veel bewoners met een verblijfsvergunning of kansrijk op een vergunning, met name afkomstig uit Syrië en Eritrea.

Hier is in de loop van 2018 o.a. door de ‘Turkije deal’ langzaam een kentering in gekomen . Er verbleven relatief meer bewoners uit ‘veilige landen’ die minder snel of geheel niet in aanmerking komen voor een verblijfsvergunning.

De zomer van 2018 kenmerkte zich door een relatief hoog aantal incidenten op locatie waar vaak ook politie zichtbaar bij aanwezig was. Ook zijn er buiten de locatie incidenten geweest. Jammer genoeg was azc Hardenberg daarin geen uitzondering en was dit een landelijk beeld op locaties met relatief veel ‘Dublin’ bewoners.

Desalniettemin heeft dit bijgedragen aan een minder positief beeld in de omgeving.

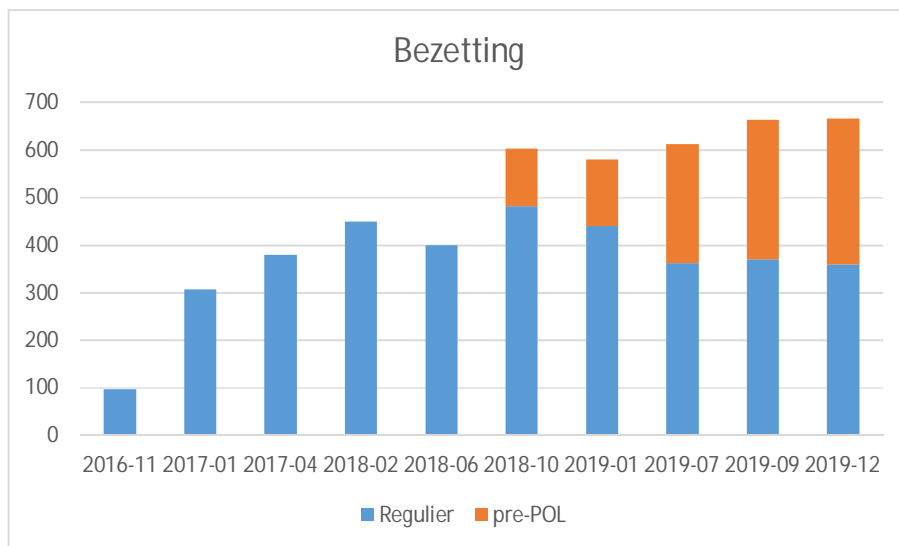
In 2019 is er ook een relatieve toename van bewoners uit West-Afrika en is daarnaast de verscheidenheid aan nationaliteiten op locatie ook toegenomen.

Het percentage van bewoners met kinderen / gezinnen is in Hardenberg al lange tijd relatief hoog en dat is de laatste tijd nog steeds het geval.

Het azc Hardenberg wordt door medewerkers, bewoners en betrokken organisaties ervaren als een fijn azc dat goed onderhouden is en de nodige faciliteiten biedt en waar diverse maatschappelijke organisaties activiteiten bieden die bijdragen aan de leefbaarheid op locatie en de integratie van de bewoners bevorderen.

3. De cijfers

Om een goed beeld te krijgen van de ontwikkelingen over 2018 en 2019 staan hieronder een 3-tal tabellen met momentopnamen.

Bovenstaande tabel geeft een indicatie van de gemiddelde bezetting door de jaren heen. Momenteel zitten wij rond de 670 bewoners wat feitelijk betekent dat we “vol” zitten. Van de 750 bedden mogen er 50 pas ingezet worden na akkoord van de gemeente. Deze fungeren als nood/buffer. Van de overgebleven 700 bedden kan er een aantal niet ingezet worden i.v.m. medische situatie bewoners.

Daarnaast wordt het optimaal inzetten van plekken bemoeilijkt, omdat het azc alleen 2 en 4 persoonskamers heeft. Een alleenstaande bij een gezin van 3 plaatsen geniet geen voorkeur.

In Q3 2018 is naast de reguliere opvang de pre-pol opvang een feit (zie hoofdstuk 4 voor een toelichting hierop).

In onderstaande tabel is te zien dat de samenstelling van nationaliteiten g door de jaren heen fluctueert. Kwam bij de vorige evaluatie ruim 40% uit Syrië, nu zijn momenteel binnen de regulier opvang de Nigerianen ook een grote groep.

Land v. Herk.	Bez. excl. VVA	%
Syrie	186	40,43%
Eritrea	29	6,30%
Afghanistan	24	5,22%
Turkije	21	4,57%
Iran	19	4,13%
Irak	16	3,48%
Algerije	13	2,83%
Ethiopie	12	2,61%
Gambia	9	1,96%
Guinee	9	1,96%
Marokko	9	1,96%
Nigeria	9	1,96%
Soedan	9	1,96%
Overig	95	20,65%

Figuur 2- bezetting eind 2017

Land v. H	Bez. excl. V	%
Nigeria	70	19,61%
Turkije	29	8,12%
Eritrea	23	6,44%
Gambia	22	6,16%
Iran	22	6,16%
Syrie	19	5,32%
Moldavie	16	4,48%
Azerbeidz	15	4,20%
Marokko	13	3,64%
Irak	11	3,08%
Overig	117	32,77%

Figuur 1- bezetting september 2019

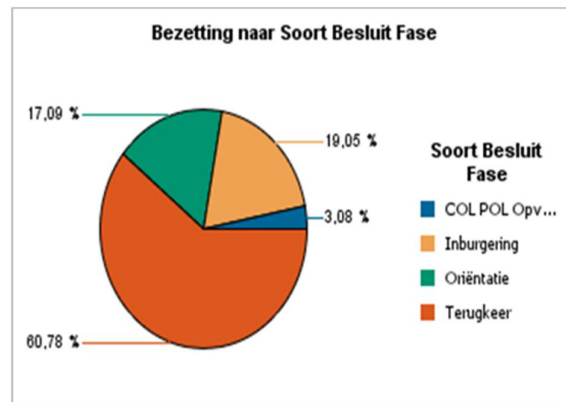
Daarnaast bestaat de groep in de pre-pol met name uit mensen uit Syrië, Turkije en Iran.

Land v. H	Bez. excl. VVA	%
Syrie	65	21,67%
Turkije	61	20,33%
Iran	51	17,00%
Irak	10	3,33%
Ethiopie	8	2,67%
Jemen	8	2,67%
Libanon	8	2,67%
Nigeria	8	2,67%
Pakistan	8	2,67%
China	6	2,00%
Colombia	6	2,00%
Overig	61	20,33%

Het COA kent normaliter 3 situaties waar bewoners zich in kunnen bevinden op een azc: Oriëntatie (er moet nog een besluit genomen worden), Inburgering (IND heeft positief beschikt) en Terugkeer (IND heeft negatief beschikt).

Met de veranderde samenstelling van de populatie op het azc, is ook de bezetting naar soort besluitfase veranderd. Met andere woorden, waar de meeste bewoners eind 2017 nog een positieve beschikking hadden (inburgering), was dit eind 2018 ongeveer 25% in de Inburgeringsfase, 18% in de Oriëntatiefase en 50% in Terugkeerfase.

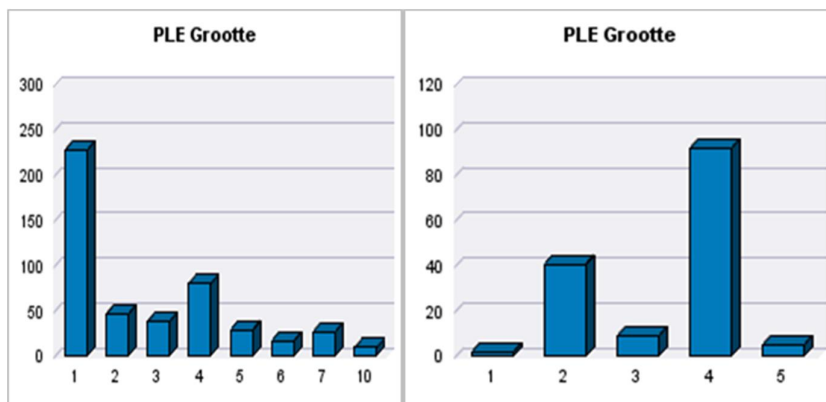
Momenteel is binnen regulier de verhouding verder veranderd, met bijna 60% Terugkeer, 17% Oriëntatie en 19% Inburgering.

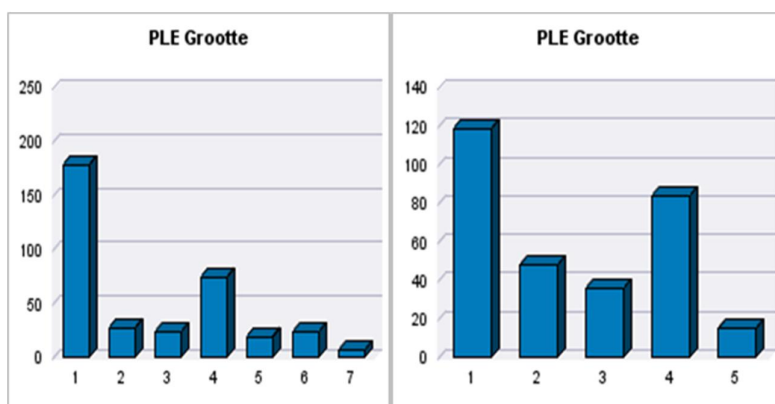
De samenstelling op een azc heeft invloed op de sfeer, leefbaarheid en beheersbaarheid op locatie. Het is niet zo dat mensen in de Terugkeerfase negatief in beeld zijn en/of meer overlast veroorzaken. Mensen met een negatieve beschikking gaan vaak nog in beroep en behouden hoop op een andere uitkomst.

Wel is het zo dat mensen met een negatieve beschikking over het algemeen langer op een locatie verblijven, wat ook weer positieve invloed kan hebben op de deelname en (tijdelijke) integratie.

Ook heeft de veranderde samenstelling invloed op het werk dat het COA doet. Waar vergunninghouders een relatief intensief aanbod van training en Nederlandse taal krijgen, de zogenaamde voor-inburgering, is er voor mensen in de oriëntatie- en terugkeerfase een veel beperkter aanbod. Dit betekent dat zowel de COA medewerkers en de maatschappelijke organisaties andere vragen krijgen en een ander aanbod doen. Zo kunnen asielzoekers met een negatieve beschikking geen officiële Nederlandse les krijgen, maar kunnen zij wel Nederlandse les krijgen die door vrijwilligers wordt gegeven. Ook de gezinssamenstelling is van invloed op het reilen en zeilen van een locatie. Zo is over het algemeen de aanwezigheid van gezinnen met kinderen positief voor de sfeer op een locatie. Maar de aanwezigheid van (veel) kinderen vraagt ook weer het nodige op locatie op het gebied van scholing (door gemeente), jeugdzorg en activiteiten (door COA en andere organisaties).

Gezinssamenstelling regulier en pre-pol eind 2018

Gezinssamenstelling regulier en pre-pol december 2019

Over het algemeen zien we bij de reguliere groep geen enorme verschillen tussen eind 2018 en september 2019. Relatief veel gezinnen met rond de helft van de bewoners deel van een gezin. Ook in september is dat het beeld.

Met betrekking tot de pre-pol zien we in de laatste maanden wel een verschuiving met relatief meer alleenstaanden.

Maar nog steeds is bijna 2/3 van de bewoners in de pre-pol deel van een gezin op locatie.

4. Inzet lege plekken regulier t.b.v. pre-pol

4.1 Definities

In de migratie keten waar het COA, naast de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) en de Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V) onderdeel van uitmaakt, worden verschillende begrippen gehanteerd als het gaat om het ‘regime’ dan wel type opvang dat geboden wordt. Het voert te ver om al deze begrippen hier uitvoerig te bespreken, maar een aantal is nodig om dit hoofdstuk goed te kunnen begrijpen.

4.1.1 Fases en pre-pol

Asielzoekers doorlopen verschillende fases. Normaliter vinden de verschillende fases van opvang ook op verschillende locaties plaats, ook al zijn er locaties waar verschillende fases van opvang en verschillende modaliteiten worden gecombineerd (bijvoorbeeld Ter Apel).

Grosso modo komen asielzoekers eerst in een col (centrale opvang locatie) en vervolgens door naar een pol (procesopvang locatie) waar de asielprocedure daadwerkelijk begint. Vervolgens gaat men over het algemeen naar een azc (asielzoekerscentrum). De mensen in een azc zijn in afwachting van huisvesting (indien vergunninghouder), of op een besluit (hoger beroep, tijdelijke voorziening, etc.), of op het voorbereiden op terugkeer.

Plekken op een azc worden *reguliere* plekken genoemd. M.a.w. plekken voor reguliere azc bewoners. Het zijn plekken voor bewoners die volgens de procedure op een azc behoren te verblijven.

Omdat er behoefte was aan extra pol plekken (zie verderop in dit hoofdstuk) en de behoefte aan regulier plekken enigszins afnam, is gezocht naar onderdak voor asielzoekers die van de col naar de pol moeten, maar waar geen plek voor was in de pol. Zodoende is de term pre-pol ontstaan. Ook al is de pre-pol geen fase in het verloop van het asielproces, maar wordt hiermee aangeduid dat deze mensen de col fase hebben gehad maar nog niet met de pol fase, en dus hun procedure zijn begonnen.

Pre-pol is strikt genomen geen opvangvorm of modaliteit of fase in de opvang, maar een aanduiding van een groep bewoners die nog in de Algemene Asielprocedure moeten worden opgenomen. Dit is ontstaan omdat de wachttijden bij de IND waren opgelopen. Als zodanig is de pre-pol ook niet voorzien of benoemt in de bestuursovereenkomst.

4.1.2 Achtergrond

Sinds juni 2018 is de bezetting van het aantal op te vangen asielzoekers bij het COA sterk toegenomen. Hier lagen diverse oorzaken aan ten grondslag. Asielzoekers en vergunninghouders verblijven langer dan wenselijk in de opvang. Dit komt deels door de afhandelingstermijnen bij de Immigratie- en Naturalisatie Dienst (IND). Om versnelling in de afhandeling van procedures aan te brengen heeft de IND extra capaciteit aangetrokken maar het kost tijd om nieuw personeel volledig in te kunnen zetten. Verder is er sinds dit voorjaar 2019 sprake van een achterstand op de taakstelling van de huisvesting van vergunninghouders door een substantieel aantal gemeenten. Voorts is er sinds juni 2018 een lichte stijging van de asielinstroom waarneembaar. Al bovenstaande zaken leiden ertoe dat het COA enerzijds meer asielzoekers moet opvangen, maar dat asielzoekers daarnaast ook langer verblijven op COA locaties. Om dit het hoofd te bieden is het COA genoodzaakt om op te schalen en aanvullende afspraken te maken.

Wijziging in opvang behoefte

Het COA heeft sinds eind 2018 en tot heden, vooral behoefte aan opvangplekken met de zogenoemde pre-pol modaliteit. Dit zijn opvangplekken voor mensen die reeds geregistreerd en gescreend zijn, maar in afwachting van het moment dat de IND hun asielaanvraag in behandeling kan nemen (pol fase).

Verzoek voor aanpassing van modaliteit in azc Hardenberg

Het COA en de gemeente Hardenberg hebben in september 2015 een bestuursovereenkomst gesloten. Hierin staat verwoord dat het azc Hardenberg gebruikt zal worden voor reguliere opvang van asielzoekers. In de overeenkomst is ook opgenomen dat indien het COA de modaliteit wenst aan te passen, zij hiervoor een verzoek zal doen aan de gemeente Hardenberg. In het verleden is hiervoor al eerder toestemming gevraagd en overeengekomen is, dat er 150 pre-pol plekken van de 670 opvangplaatsen ingericht worden en 520 plekken voor reguliere opvang.

Begin februari is door het COA de intentie aangekondigd dat op de locatie waar al pre-pol verbleef, alle lege reguliere plaatsen zouden worden ‘omgeklapt’ naar pre-pol. In Hardenberg betrof dit ongeveer 100 plaatsen. Eerder in 2018 waren al 150 lege plekken ingezet voor de pre-pol waarmee het totaal op 250 zou komen.

Het COA heeft daarom aan de gemeente verzocht, of de vrijkomende reguliere opvangplekken in het azc Hardenberg tijdelijk ingezet mochten worden als pre-pol plekken. Hiermee zou de regulier capaciteit stapsgewijs worden afgebouwd en de pre-pol plekken worden opgehoogd, al naar gelang de behoefte. Het COA informeert de gemeente op regelmatige basis over de stand van zaken van deze aanpassing in modaliteit.

4.1.3 Consequenties van aanpassing van modaliteit

Naar aanleiding van het verzoek van het COA om vrijkomende regulier plekken tijdelijke te mogen inzetten als pre-pol plekken, heeft de gemeente gevraagd om de consequenties hiervan aan te geven zodat er een besluit zou kunnen worden genomen. Tevens om de consequenties aan het omwonendenoverleg voor te leggen zodat ook zij hier een mening en advies over konden vormen.

Het voert te ver om dit document in zijn totaliteit op te nemen in deze evaluatie. Kort gezegd was het COA van mening dat de opvang van pre-pol ook voordelen met zich meebrengt. Voordelen zaten vooral op het vlak van minder onrust en meer gezinnen. Nadelen op het vlak van mogelijke onvrede bij deze groep i.v.m. minder rechten (krijgen minder geld) en lange wachttijden voor dat procedure begint. Ook praktische implicaties zoals extra druk op maatschappelijk organisaties die deze groep bedienen zijn beschreven.

4.1.4 Bespreking in omwonenden overleg en besluit gemeente

Er was in een eerder stadium enige bezorgdheid uitgesproken door de omwonenden met betrekking tot het opvangen van de pre-pol groep. Dit omdat de negatieve verhalen die te vinden zijn op het internet met betrekking tot pre-pol vooral gingen over “grote groepen alleenstaande mannen uit Syrië” tijdens de hoge instroom enkele jaren terug. Echter waren de ervaringen van andere locaties met de opvang van pre-pol dat de samenstelling van deze groep op dit moment duidelijk een andere was (veel gezinnen en weinig alleenstaande, diverse nationaliteiten). Inmiddels hadden ook de omwonenden ervaring met deze pre-pol groep nadat er 150 plekken ingezet waren voor pre-pol en de omwonenden hier geen extra overlast van ervoeren.

Tijdens het omwonenden overleg van 11 maart 2019 is het verzoek van het COA besproken met de omwonenden voor verdere ophoging van het aantal pre-pol plekken. Hierbij zijn ook de voor- en nadelen besproken door het COA en door de gemeente. Alles afwegende heeft het omwonendenoverleg positief advies gegeven over het verzoek.

5. Overlast

5.1 Definities

Het COA registreert de incidenten op locatie. Op azc Hardenberg sturen wij erop dat elk incident, hoe klein ook, wordt geregistreerd.

Een incident betekent in de terminologie die wij hanteren niet altijd dat er iets is gebeurd wat impact heeft op medewerkers, medebewoners of omgeving.

Een aantal voorbeelden: iemand die aangeeft zichzelf iets aan te gaan doen is een incident, en de dreiging, ook al schatten wij de kans zeer gering dat iemand daadwerkelijk wat doet, wordt altijd serieus genomen en geregistreerd. Roken op de kamer of publieke ruimtes is volgens de huisregels niet toegestaan en dus een incident, alsook het niet komen op een verplichte afspraak of niet komen melden tijdens de wekelijkse meldplicht. (De meest geregistreerde incidenten zijn het overtreden van de huisregels).

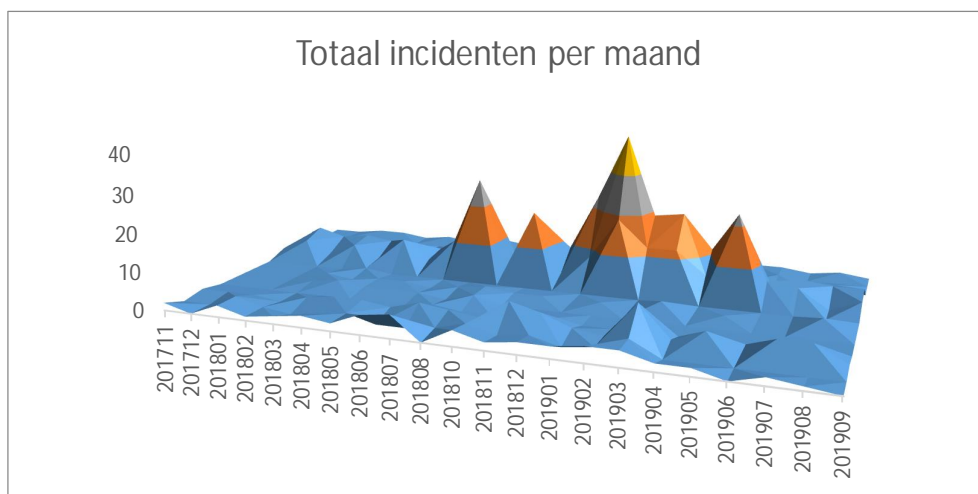
Ook zaken als samenstelling, nationaliteiten, het weer (warmer is soms: vaker buiten, later slapen, meer irritaties) is van invloed op aantal en soort incidenten.

Ook hoeft het beeld dat bestaat in de omgeving (omwonenden) en/of de gemeente (centrum, horeca, winkeliers) niet hetzelfde te zijn als dat op locatie. Omdat het COA alleen de incidenten registreert op locatie wordt bijvoorbeeld overlast in de buurt, stad of elders niet automatisch meegenomen. Daarvoor zijn de cijfers van de politie een indicatie, naast de overleggen die wij regelmatig hebben met de buurt en gemeente.

Desalniettemin geeft het aantal en soort incidenten een goed beeld van hoe het op locatie gaat.

5.2 De cijfers

Hieronder enkele cijfers en verloop door de maanden heen met betrekking tot aantal en aard incidenten.

Incident Groep:	201711	201712	201801	201802	201803	201804	201805	201806	201807	201808	201810
Agressie en geweld tegen personen fysiek	2		3	1	2	3	2	5	6		4
Agressie en geweld tegen personen non-verbaal			3	1		1	2			1	3
Agressie en geweld tegen personen verbaal	1	1	1		2	3	3	2	4	3	2
Honger en/of dorststaking									1		
Medische noodzaak				1	2	1	1	1		2	
Medische noodzaak onw elw ording				1		1	1		1	2	1
Overlijden natuurlijke doodsoorzaak					1						
Overtreden huisregels	2	5	2	5	2	8	3	9	27	3	19
Overtreden huisregels (verw ijtbaar brandgevaar)		7	5	6	5	4	4	3	2	4	1
Verbale suicidedreiging	3		1	1	2		2	3		2	
Vermissing											
Zelfdestructieve actie			1	1		1		2	1		
Totaal	8	13	16	17	16	22	18	25	42	17	30
Incident Groep:	201811	201812	201901	201902	201903	201904	201905	201906	201907	201908	201909
Agressie en geweld tegen personen fysiek	2	3	3	4	4	2	2		2	1	
Agressie en geweld tegen personen non-verbaal	1	2		1	4						
Agressie en geweld tegen personen verbaal	7	5	2	1	10	2	5		5	5	1
Honger en/of dorststaking		1									
Medische noodzaak											
Medische noodzaak onw elw ording	1		1		3		1			3	
Overlijden natuurlijke doodsoorzaak											
Overtreden huisregels	3	8	19	12	12	6	23	6	5		3
Overtreden huisregels (verw ijtbaar brandgevaar)	8	23	40	19	20	11	8	3	5	4	4
Verbale suicidedreiging	1	3	1	1	2	1	1			2	
Vermissing								1			
Zelfdestructieve actie	1	2		1	7		1	1		1	
Totaal	24	47	66	39	62	22	41	11	17	16	8

Incident Groep:		201910	201911	201912
Agressie en geweld tegen personen fysiek		10	7	1
Agressie en geweld tegen personen non-verbaal		1	1	
Agressie en geweld tegen personen verbaal		8		1
Honger en/of dorststaking				
Medische noodzaak		2		1
Medische noodzaak onw elw ording		1	1	
Overlijden natuurlijk doodsoorzaak				
Overtreden huisregels		7	6	
Overtreden huisregels (verw ijtbaar brandgevaar)		15	5	
Verbale suicidedreiging		1	3	2
Vermissing				
Zelf destructieve actie			2	
Totaal		45	25	5

5.3 Wat zeggen de cijfers

De cijfers laten een duidelijke piek in de zomer van 2018 zien en ook in de het eerste kwartaal van 2019.

De exacte aanleiding(en) voor deze piek is lastig te achterhalen en naast het warme weer zijn er geen duidelijke factoren.

De piek eind 2018 en met name eerste kwartaal 2019 is wel te verklaren. De relatief hoge instroom van asielzoekers uit Noord-Afrika, waarvan bijna allen met weinig tot geen kans op een vergunning, vaak komende uit andere landen (Dublin landen), samen met een duidelijke hardere aanpak en strak toepassen van het beleid, heeft tot deze piek geleid (zie ook paragraaf over pilot CIAO).

Deze aanpak heeft wat ons betreft effect gehad wat terug te zien is in de dalende trend van incidenten.

Oktober 2019 kenmerkt zich echter door een lichte toename van het aantal incidenten, een beeld dat ook landelijk zichtbaar is. November 2019 lijkt de trend omhoog weer gebroken en ook december 2019 lijkt een rustigere maand te worden.

Onder de pre-pol populatie zijn er geen incidenten geweest anders dan 1 geval in 2018 en 1 bewoner die erg negatief in beeld was in augustus 2019.

5.4 Wat zegt de omgeving

Uiteraard is het aan de omwonenden zelf om een beeld te geven over hoe zij de overlast ervaren. Daarbij kunnen ook verschillende factoren een rol spelen zoals de onrust, het gevoel van onveiligheid, de media, nationaliteiten van bewoners, enz. Om een voorbeeld te geven: Het kan voorkomen dat een bewoner die op het azc geen overlast geeft wel vaak buiten de locatie rondhangt. Dan is dit geen incident, maar wordt wel ongemak ervaren door de omgeving.

Ook de drukte en/of commotie rondom een incident kan een bepaald beeld geven en gevoel oproepen bij de omwonenden. Zo kan het zijn dat een relatief groot incident op locatie weinig zichtbaar is voor de buurt doordat er bijvoorbeeld alleen een ambulance en een politiewagen komt, maar dat een relatief klein incident toch leidt tot inzet van meerdere politie auto's. Ook is de impact anders wanneer een incident overdag gebeurt met mogelijke minder omwonenden thuis of dat het in de avond of nacht gebeurt waarbij mogelijk meer overlast ervaren wordt.

De buurt wordt middels het omwonendenoverleg elke twee maanden geïnformeerd over de incidenten door zoals het COA als de politie.

5.5 Pilot Casus Intensieve Aanpak Overlastgevers (CIAO)

Op verzoek van het RAO (Regionaal Asielzoekers Overleg), waarin een aantal organisaties in de keten aan deelnemen, zijn wij in Hardenberg gestart met een pilot. Deze pilot had als doelstelling het onder controle krijgen van de overlast op locatie. Hardenberg had niet veel meer of minder incidenten of overlast dan op andere locaties, maar in Hardenberg was een aantal factoren aanwezig welke elkaar positief kon versterken. Met name de grenzen op te zoeken en te experimenteren, de grote van locatie en het team, de opstelling van de gemeente, politie, en anderen partners, om zodoende overlast sneller en beter te beperken.

Officieel is de pilot op 1 januari 2019 van start gegaan, maar wij zijn eind 2018 met deze aanpak begonnen.

De pilot op azc Hardenberg is een gezamenlijke pilot van COA en de DT&V.

Het gaat te ver om hier alle details te bespreken maar in het kort betreft de pilot het volgende:

- Snelheid
We willen waar mogelijk preventief werken en anders z.s.m. na een incident optreden.
- Samenwerken
Korte lijntjes nog korter maken en net zo vaak samen zitten en acties bespreken als nodig blijkt. Elkaar altijd kunnen bereiken en voorbij eigen grenzen kijken. COA, DT&V, wijkagent, AVIM (voormalige vreemdelingenpolitie) en IND zijn hierin essentiële partners.

- **Strategie**
Als het even kan, zoveel mogelijk van te voren al afspreken en beslissen wat we gaan doen met bepaalde bewoner in geval van bepaald gedrag/overlast. Dit is zeer belangrijk zowel voor de snelheid als de samenwerking. Er is al gesproken dus er kan meteen gehandeld worden. Medewerkers van het COA hoeven niet eerst toestemming te regelen voor bepaalde maatregelen omdat de verschillende “wat-als”-scenario’s al zijn besproken.
Hierbij zoeken wij ook naar alternatieve maatregelen of acties, want het blijft maatwerk.

Inmiddels zijn wij al bijna een jaar bezig met deze aanpak en zijn onder ervaringen de volgende:

5.5.1 *Positief*

- Niet de overlastgevende asielzoeker is de “baas” op locatie. De potentiële overlastgevers weten dat wij consequent en streng handelen en een zerotolerance beleid voeren. Wij leven het maatregelenbeleid strikt na.
- De samenwerking met de politie is sterk verbeterd. Er is begrip voor elkaar en we voorzien elkaar met de nodige ondersteuning en informatie.
- De overlastgevende bewoners zijn duidelijk in beeld bij alle partners. De informatie omtrent een overlastgever wordt waar nodig en toegestaan, gedeeld tussen de partners. Als iemand buiten locatie overlast veroorzaakt krijgen wij dat ook te horen via de politie en volgen er indien nodig ook maatregelen op locatie en vice-versa.
- Er is een aanzienlijk aantal overlastgevende bewoners op straat gezet (voor een of twee weken) die niet meer zijn gesignaleerd in Hardenberg en in de opvang van het COA.
- Er is een behoorlijk aantal zeer overlastgevende bewoners in de ebtI geplaatst (extra begeleiding en toezicht locatie) in Amsterdam en Hoogeveen.
- Het openbaar ministerie krijgt de informatie die nodig is om tot een goed oordeel te komen als iemand voor de rechter komt (zoals mogelijk crimineel verleden, hoe iemand zich gedragen heeft op het azc en in Hardenberg, wat de kans is dat iemand Nederland ontvlucht of illegaal onderduikt).
- Het openbaar ministerie sluit inmiddels aan bij het RAO.

5.5.2 *Negatief*

- Intensievere samenwerking en snelheid vergt ook de nodige beschikbaarheid van de betrokkenen. Men is 24/7 beschikbaar voor elkaar.
- Aantal incidenten nam niet af. Dit omdat voor elke overlastgever die gaat, er een ander terug komt.

5.5.3 *De overlastgever*

Asielzoekers uit Noord-Afrikaanse landen waren onder meer verantwoordelijk als het gaat om overlast gevend gedrag op locatie en in Hardenberg en omstreken. Het is zeker niet zo dat elke Noord-Afrikaanse bewoner overlast gevend is.

Op dit moment is ongeveer 4% van de reguliere bewoners afkomstig uit een Noord-Afrikaans land. Het COA tracht groepjes overlastgevers te verdelen over meerdere centra, om zodoende geen concentratie van bepaalde problematiek te bevorderen.

Veruit de meeste overlastgevende bewoners zijn via een ander Europees land Nederland binnen gekomen en moeten daarom terug naar dit land voor de asielprocedure (zogenaamd Dublin).

De verschillende ketenpartners onderzoeken samen met het ministerie van Justitie en Veiligheid mogelijke oplossingen voor de problematiek op azc die voorkomt uit de opvang van bepaalde groepen.

6. Veldzicht

Het COA heeft een aantal plekken beschikbaar op zowel de gesloten als de open afdelingen van Veldzicht (Centrum voor Transculturele Psychiatrie Veldzicht). Het azc Hardenberg ligt op korte afstand van Balkbrug. Hierdoor is azc Hardenberg een van de locaties die voormalig bewoners van Veldzicht op locatie heeft. Deze bewoners zijn uitbehandeld en/of worden ambulante gezien door het FACT-team van Veldzicht.

Het Transcultureel FACT-team Veldzicht biedt ambulante zorg. Door middel van ondersteuning, begeleiding en behandeling aan psychiatrische patiënten met een vreemdelingenstatus (met of zonder strafrechtelijke titel), asielzoekers en ongedocumenteerden waarbij mogelijk sprake is van psychiatrische problematiek. Het team biedt hulp aan psychiatrisch patiënten en instellingen waar patiënten verblijven. Door vroegtijdige hulp op de eigen locatie willen wij voorkomen dat mensen met psychiatrische problemen in Veldzicht moeten worden opgenomen. Daarnaast bieden wij nazorg aan patiënten die tijdelijk in Veldzicht verbleven bij hun terugkeer naar de samenleving of verwijzende instantie.

Tussen het FACT-team en de COA medewerkers, is goed contact en afstemming. Tevens is het GZA/GGZ hierbij betrokken.

Het plaatsen van ex-Veldzicht bewoners en/of mensen die ambulante gezien worden, brengt soms extra werk met zich mee. De opvang die het COA biedt gaat uit van zelfredzame bewoners die zelfstandig kunnen wonen en leven. Deze grenzen moeten wij altijd actief blijven bewaken. Soms betekent dit dat wij niet kunnen voldoen aan een bepaalde vraag van de bewoner en/of Veldzicht.

Momenteel verblijven er rond de 10 bewoners die bij Veldzicht hebben gezeten of ambulante gezien worden op azc Hardenberg. Dit is tevens het maximaal aantal dat wij aankunnen, zeker op het moment dat bepaalde bewoners toch wat extra aandacht vragen.

7. Onderwijs

De kinderen op ons azc (inclusief jong volwassenen op VO), gaan in de regel of naar Op Stap (op locatie) of naar het ISK, uitzonderingen daargelaten m.b.t. speciaal of bijzonder onderwijs en ander VO.

7.1.1 Primair onderwijs

Op het azc bevindt zich De Opstap.

De school valt onder de stichting Arcade, openbaar onderwijs in Hardenberg.

Er is voorafgaand aan de komst van de school een overleg opgestart met alle schoolbesturen van Hardenberg, gemeente en COA. De schoolbesturen (m.u.v. aantal éénpitters) en de gemeente hebben een convenant afgesloten waarbij ze hebben afgesproken gezamenlijk de risico's te dragen.

Er is 2 x per jaar een bestuurlijk overleg om de stand van zaken door te nemen. Wij brengen daar vooral de ontwikkelingen COA (groei, krimp) in. Uitnodiging voor bestuurlijk overleg gaat via de gemeente Hardenberg.

Tot op heden heeft de school een groot aantal leerlingen, zowel vanuit het azc als vanuit de omgeving (kinderen van statushouders die nog niet taalvaardig genoeg zijn voor regulier onderwijs). Vanwege ruimte gebrek op de school zelf, hebben wij, om niet 2 lokalen in gebouw A boven, overdag beschikbaar gesteld voor de school. Hier ligt een overeenkomst onder die via Huisvesting is gelopen. Indien wij de lokalen weer nodig hebben, kunnen we er een beroep op kunnen doen.

7.1.2 Voortgezet onderwijs

In het centrum van Hardenberg (dicht bij de andere VO-scholen) ligt De Taalschool (school voor voortgezet onderwijs). De school valt onder de Nieuwe Veste, openbaar voortgezet onderwijs in Hardenberg.

Er is voorafgaand aan de komst van de school een overleg opgestart met alle schoolbesturen van Hardenberg, gemeente en COA. De schoolbesturen (Vechtdal College, Greydanus college en De Nieuwe Veste) en de gemeente hebben een convenant afgesloten waarbij ze hebben afgesproken gezamenlijk de risico's te dragen.

Er is 2 x per jaar een bestuurlijk overleg om de stand van zaken door te nemen. Wij brengen daar vooral de ontwikkelingen COA (groei, krimp) in. Uitnodiging voor bestuurlijk overleg gaat via de gemeente Hardenberg.

Het leerlingenaantal is over het algemeen vrij stabiel. De samenwerking loopt goed.

7.2 Ervaringen

De ervaringen vanuit het COA met zowel het basis als voorgezet onderwijs zijn zeer positief. Het les geven aan anderstaligen, op een azc, met kinderen die komen en weer gaan, vergt een grote mate van flexibiliteit van de scholen en leerkrachten.

Soms is pas enkele dagen van te voren bekend dat een bepaald gezin vertrekt (naar een huis of naar elders). Ook de aantallen kunnen schommelen afhankelijk van de instroom. Waar een school normaliter een plan maakt een jaar van te voren, is dit met kinderen op een azc bijna onmogelijk en vergt het soms een planning van maanden zo niet weken vooruit. Zo kan het zijn dat je van een leraren en lokalen overschot ineens met een leraren tekort zit.

Daarnaast vormen kinderen in de opvang een groep met hun eigen specifieke problematiek zoals mogelijke trauma's, nare ervaringen, stress in verband met onzekerheid, andere rollen in familie, enz., enz. En dan kan het ook nog gebeuren dat men op een azc minder prettige situaties ziet of meemaakt. Ook dit vergt van de leerkrachten extra aandacht en inzet.

7.3 Aantallen

Momenteel verblijven er rond de 150 kinderen op het azc (leeftijd 0 t/m 17 jaar) wat neerkomt op iets minder dan een kwart van alle bewoners.

Het is lastig om te voorspellen of dit aantal in de toekomst zo zal blijven of af/toenemen. Wel wordt er gezien de goede ervaringen en de aanwezigheid van faciliteiten naar gestreefd om veel gezinnen naar de locatie te laten komen.

8. Partners op locatie

8.1 DT&V

Samenwerking met DT&V is prima. DT&V is ook relatief veel aanwezig vanwege hoge aantal Dublin zaken in Hardenberg. De DT&V richt zich vooral op mensen met een negatieve beschikking (terugkeer). Door de lijntjes kort te houden kan er snel opgetreden worden wanneer nodig en is het ook mogelijk om maatwerk te leveren in goed overleg.

8.2 GZA

GZA zorgt voor goede zorg voor alle asielzoekers. Hierbij besteden zij extra aandacht aan taal- en cultuurverschillen, de asielpcedure, de leefsituatie en de zorgbehoefte van asielzoekers. Dit doen wij vanuit onze kernwaarden vertrouwen, professioneel en maatschappelijk. GZA heeft op vrijwel elke COA opvanglocatie een gezondheidscentrum waar de asielzoeker terecht kan voor een afspraak met een zorgprofessional zoals de doktersassistent, verpleegkundige, POH-GGZ of huisarts. Wanneer het aantal opvanglocaties verandert, verandert GZA mee. Het medisch contactcentrum, de Praktijklijn, is gehuisvest in Arnhem.

Over het algemeen loopt de samenwerking zeer goed. Doordat de locatie veel bewoners kent, is het mogelijk om een goede dagelijkse aanwezigheid van het GZA te garanderen. Het GZA sluit door de week dagelijks aan bij het ochtendoverleg en ook is er dagelijks in de middag een kort contact moment.

Met verschillende partijen is er periodiek een MDO (multi disciplinair overleg) waar zowel het COA als het GZA aan deelnemen en waar specifieke problematiek besproken kan worden.

Met inachtneming van het medisch geheim en regels rondom privacy, kijken we altijd samen naar hoe een bewoner het beste geholpen kan worden en wat in welk geval nodig is aan extra inzet of begeleiding. Ook kunnen wij het GZA vragen om advies indien nodig. GGD verzorgt op het azc de JGZ functie. Dat loopt prima. Sluiten ook aan bij het Kinder-MDO. Daarnaast verzorgen ze voorlichtingen. Dat loopt over het algemeen ook.

Gezondheidszorg is in Nederlands wezenlijk anders georganiseerd dan in de ons omringende landen. Een vaak voorkomende kwestie is dat wij in Nederland streven naar het geven van zo weinig mogelijk medicatie en in bijzonder antibiotica terwijl dit in land van herkomst juist het tegenovergestelde is. In de beleving van veel asielzoekers is een “slechte” dokter er een die je weinig medicijnen meegeeft.

Middels voorlichting tijdens de verschillende trainingen die wij geven proberen wij dit punt ook te bespreken.

8.3 VWN

De samenwerking met Vluchtelingen Werk Nederland op locatie is over het algemeen goed. VWN assisteert de asielzoeker onder andere met juridische zaken. Soms zijn de belangen van beide partijen hetzelfde, soms verschillend, waarbij VWN er “voor de asielzoeker” is en het COA voor de opvang en fase specifieke begeleiding op basis van een beslissing van de IND. Het COA is wat dat betreft een “neutrale” en uitvoerende partij.

Er is periodiek overleg tussen de locatiemanager en de manager van VWN op locatie waarin op informele wijze bepaalde problematiek besproken kan worden. VWN en COA opereren onafhankelijk van elkaar waarbij het COA de ruimte en bepaalde faciliteiten beschikbaar stelt aan VWN.

8.4 Trigion

Trigion wordt door het COA ingehuurd om te voorzien in zowel receptie als beveiligingstaken. Aanspreekpunt voor de locatiemanager is de teamleider in eerste instantie en indien nodig de regiomanager.

Op tijden dat er geen COA personeel aanwezig is (tussen 22:00 en 8:00 door de week en in het weekend voor 9:00 en na 17:00), zijn er 3 beveiligers aanwezig. Deze inzet kan opgeschaald worden indien nodig, dat is aan de locatiemanager.

Beveiligers zijn geen politieagenten. Een beveiligers van Trigion mag net zo veel of weinig als een COA medewerker en dient ook in eerste instantie rekening te houden met eigen veiligheid. In geval van nood schakelt de beveiliging altijd de professionele hulpdiensten in (politie, brandweer, ambulance).

8.5 IOM

Het IOM helpt asielzoekers die vrijwillig terug willen keren naar land van herkomst met informatie en kennis. Een medewerker van IOM is wekelijks aanwezig. Soms komen mensen zelfstandig, soms is er met behulp van de COA contactpersonen, DT&V of VWN een afspraak gemaakt.

8.6 Asito

Naast de schoonmaak op locatie (kantoren en gemeenschappelijk ruimtes) verzorgt Asito op ons verzoek ook schoonmaakcursussen voor bewoners. Twee keer per jaar wordt een cursus gegeven aan een beperkte groep bewoners. Daarvoor krijgt men een certificaat wat kan helpen bij mogelijk toekomstig werk.

9. Verkeersveiligheid

Punt van zorg in de omgeving is en blijft de verkeersveiligheid. Er zijn door de gemeente fysieke aanpassingen gedaan.

Er zijn verkeerslessen en lampenproject geweest met wisselend succes. Veiligheid van bewoners en andere verkeersdeelnemers is een van onze aandachtspunten, waardoor we doen wat mogelijk is om bewoners te voorzien van informatie over wat wel en niet mag in Nederland qua verkeer en/of hen te voorzien van informatiemateriaal en een eerste set lampjes.

In samenwerking met de politie en gemeente Hardenberg hebben wij in de herfst van 2018 ingezet op voorlichting (door COA), het voorzien van lampjes voor alle bewoners (door gemeente) en handhaving (door de politie). Dit willen wij ieder jaar weer herhalen.

Incidenteel is er met hulp van maatschappelijke organisaties en scholen fietsles gegeven aan bepaalde groepen (zoals Arabisch sprekende vrouwen). Maar de vraag en vele malen groter dan het aanbod.

Ook worden er jaarlijks evenementen georganiseerd vanuit school en VVN die gericht zijn op kinderen in het verkeer.

Er zijn enkele fysieke aanpassing van de uitgang van het azc en de looproute op parkeerplaats gedaan in overleg met huisvesting.

Ook heeft het COA een onderzoek laten uitvoeren naar mogelijkheden om op terrein en op de openbare weg op creatieve wijze positief verkeersgedrag te beïnvloeden (bijvoorbeeld duidelijker aangeven looproutes met bepaalde kleuren). De regels omtrent de toegestane verkeersborden/symbolen/kleuren op de openbare weg laten een en andere echter niet toe volgens de wet.

Er is een periodiek overleg met VVN, Politie en gemeente over verkeersveiligheid in het algemeen en kinderen en fietsen in het bijzonder.

Verkeersveiligheid en dan met name fietsen (zonder licht, verkeerde kant, parallel) en looproutes (op de weg, verkeerde kant, oversteken) blijven een punt van zorg waar geen kant en klare oplossing voor is.

Een vaak gehoord misverstand is dat een asielzoeker niet verzekerd zou zijn en dat bij eventuele schade door toedoen/schuld van een asielzoeker, dit dus niet vergoed zou worden. Alle op een azc verblijvende asielzoekers (asielzoekers die recht op opvang hebben) zijn collectief WA verzekerd.

10. Gemeente

De samenwerking met de gemeente, op verschillende niveaus, wordt als zeer positief ervaren. De gemeente bemoeit zich actief met het reilen en zeilen van het azc, ook in relatie tot het maatschappelijk middenveld en de omgeving.

Het azc en de gemeente ontmoeten elkaar in diverse formele gremia zoals:

- Stuurgroep azc
- Veiligheidsoverleg
- Omwonenden overleg
- Verkeersveiligheid overleg
- Overleg Primair Onderwijs
- Overleg Voortgezet Onderwijs

Daarnaast is er frequent informeel of formeel overleg indien nodig op zowel bestuurlijk als ambtelijk niveau.

Het COA zet zich in om wanneer mogelijk en gewenst de taakstelling van Hardenberg en omgeving zoveel mogelijk in te vullen vanuit de vergunninghouders op azc Hardenberg.

11. Hulpdiensten

Afhankelijk van de situatie kunnen door de COA (of Trigion) de hulpdiensten worden ingeschakeld ter assistentie. In de avonduren (vanaf 17:00 tot 8:00 door de week) en in het weekend is de COA achterwacht beschikbaar in geval van nood of calamiteit. De achterwacht is een collega locatiemanager in de regio die zo nodig opschaalt en acties uitzet. De COA medewerkers en Trigion medewerkers weten onder welke voorwaarden welke acties moeten worden ondernomen en wanneer de achterwacht en/of hulpdiensten moeten worden ingeschakeld. Alle COA en Trigion medewerkers hebben (verplicht) een geldige BHV training (jaarlijks herhaald), en daarnaast zijn er een aantal collega's die ook de Ploegleider BHV training hebben. Jaarlijks vinden er twee BHV oefeningen plaats.

11.1 Politie

Over het algemeen is de samenwerking met de politie in Hardenberg zeer positief. De politie in Hardenberg is inmiddels bekend met de doelgroep en weet ook wat de mogelijkheden en beperkingen zijn van het COA. De politie reageert altijd snel op een oproep en komt liever met teveel dan te weinig man. De politie heeft het geweldsmonopolie wat betekent dat bij incidenten waar (mogelijk) geweld aan te pas komt en/of veiligheid in het geding is, de politie al snel wordt ingeschakeld.

Bij het opleggen van een locatieverbod voor (on)bepaalde tijd (iemand mag om bepaalde redenen i.h.k.v. veiligheid en leefbaarheid op locatie niet meer op de locatie aanwezig zijn bijvoorbeeld), heeft het COA geen andere optie dan vragen om inzet van politie indien iemand na 3 keer aanzeggen nog steeds weigert de locatie zelfstandig te verlaten en/of niet meewerkt.

In het geval dat de samenwerking niet optimaal verloopt of dat er verbeter punten zijn, wordt dit openlijk besproken tussen beide partijen met de bedoeling om lering te trekken en de samenwerking te blijven verbeteren. Wederzijds begrip van elkaars werk is hierbij belangrijk.

De goede samenwerking met een vaste wijkagent wordt als zeer positief ervaren. Door de lijnen kort en formeel te houden kan preventief gewerkt worden en snel worden opgetreden indien nodig. Dit is redelijk uniek aangezien er landelijke verschillen zijn en er niet altijd voor wordt gekozen om genoeg tijd en middelen beschikbaar te stellen t.b.v. een azc.

11.2 Brandweer

Met de brandweer is de ervaring (gelukkig) beperkt. Inzet is klein bluswerk n.a.v. onzorgvuldig handelen door bewoners (bijvoorbeeld vlam in de pan).

Aangezien de gebouwen allemaal in relatieve nieuwstaat zijn en het onderhoud goed wordt gedaan zijn er weinig incidenten qua brand.

11.3 Ambulancedienst

Met de ambulancedienst zijn de ervaringen over het algemeen zeer goed. Men antwoordt snel en is snel ter plekke. Nadeel is dat de ambulance soms wordt gebeld door een bewoner en de ambulance dan voor iets komt dat niet urgent was en makkelijk tot de volgende had kunnen wachten en afgehandeld worden door de GZA. Wij maken bewoners hierop attent en dringen aan eerste de GZA praktijklijn te bellen die 24 uur per dag (inclusief tolk) beschikbaar is zodat een goede telefonische triage kan plaatsvinden alvorens men zelf 112 belt en een ambulance vraagt in paniek en in gebrekkig Nederlands of Engels.

11.4 Calamiteiten (conform Integraal Veiligheidsplan)

Het azc heeft een eigen BHV plan en een Veiligheidsplan dat is opgesteld in overleg met hulpdiensten, gemeente en omwonendenoverleg. Er is regelmatig overleg met politie en de veiligheidsadviseur van de gemeente. In het eigen plan staat onder andere hoe bij welke situatie gehandeld dient te worden en wie geïnformeerd moet worden. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen incidenten en calamiteiten, wanneer welke hulpdiensten moeten worden ingeschakeld en of er vooraf of achteraf geïnformeerd moet worden.

12. Maatschappelijke organisaties

Hardenberg kenmerkt zich door een groot aantal maatschappelijke organisaties. Dit merken ook onze bewoners. Het is dankzij de actieve inzet van deze organisaties (al dan niet in formeel verband) dat het verblijf van asielzoekers op het azc geen verloren tijd hoeft te zijn, maar een tijd waarin met zinvol bezig kan zijn.

Deze organisaties dragen rechtstreeks bij aan de veiligheid en leefbaarheid op locatie. Een bewoner die actief bezig is heeft geen/minder tijd om te gaan piekeren of depressieve gedachten toe te staan.

Waar het COA vooral opvang en begeleiding geeft, spelen deze organisaties een zeer belangrijk rol in het zinvol bezig zijn op en buiten het azc.

De activiteiten variëren van klein tot grootschalig en van incidenteel tot structureel. Het is juist deze mix die het voor verschillende bewoners interessant maakt. Aan sommige van de organisatie geeft het COA een kleine financiële bijdrage t.b.v. de gemaakte kosten.

Hierin wordt geen onderscheid gemaakt tussen mensen die wel of niet mogen blijven of die nog niet weten waar ze aan toe zijn.

Met name de volgende organisaties zijn actief betrokken bij onze bewoners (geen specifieke volgorde):

- VWN Hardenberg
- Cultuurkoepel
- Sportservice Hardenberg
- Bibliotheek
- In Beeld
- Buddy project
- Eettafel Hardenberg
- De Stuw – Aan de Slag

Augustus		2019
	Koffie ochtend	11.00 – 12.00 AZC*
19 MA	Sociaal café	9.30 – 12.00 InBeeld
	Nederlandse cultuurverhalen	13.00 – 16.00 Beib Hardenberg
20 DI	Sociaal café	9.30 – 12.00 InBeeld
	Budget café Humanitas	10.00 – 12.00 InBeeld
	Taal café	10.00 – 12.00 InBeeld
21 WO	Taaspunt	09.15 – 12.15 Beib Dedemsevaart
	Sociaal café	9.30 – 12.00 InBeeld
	Taal café	10.00 – 12.00 InBeeld
	Creatief café	10.00 – 12.00 InBeeld
	Taaspunt	13.00 – 15.15 Beib Hardenberg
	Sportstuf	15.30 – 17.30 Sporthal de Beek Vanaf 12 jr.
22 DO	Sociaal café	9.30 – 12.00 InBeeld
	Creatief café	10.00 – 12.00 InBeeld
	Nederlandse cultuurverhalen	13.30 – 15.00 Beib Hardenberg
23 VR	Spreekuur 'Aan de slag'	14.30 – 15.30 Aan de slag – AZC
	Sociaal café	9.30 – 12.00 InBeeld
	Taal café	10.00 – 12.00 InBeeld
26 MA	Sociaal café	9.30 – 12.00 InBeeld
	Nederlandse cultuurverhalen	13.00 – 16.00 Beib Hardenberg
27 DI	Sociaal café	9.30 – 12.00 InBeeld
	Budget café Humanitas	10.00 – 12.00 InBeeld
	Taal café	10.00 – 12.00 InBeeld
28 WO	Taaspunt	09.15 – 12.15 Beib Dedemsevaart
	Sociaal café	9.30 – 12.00 InBeeld
	Taal café	10.00 – 12.00 InBeeld
	Creatief café	10.00 – 12.00 InBeeld
	Taaspunt	13.00 – 15.15 Beib Hardenberg
	Sportstuf	15.30 – 17.30 Sporthal de Beek Vanaf 12 jr.
29 DO	Sociaal café	9.30 – 12.00 InBeeld
	Creatief café	10.00 – 12.00 InBeeld
	Nederlandse cultuurverhalen	13.30 – 15.00 Beib Hardenberg
	Spreekuur 'Aan de slag'	14.30 – 15.30 Aan de slag – AZC
30 VR	Sociaal café	9.30 – 12.00 InBeeld
	Ette bourten, koffieStaal	9.30 – 11.30 De Baron D'vaan*
	Taal café	10.00 – 12.00 InBeeld
	Koffie ochtend	11.00 – 12.00 AZC

12.1 Taal

Er zijn verschillende organisaties die enige vorm van Nederlandse les geven in Hardenberg. Dit kan in de vorm van conversatie zijn, of meer klassikaal.

Het COA geeft ook Nederlandse les. Volwassen bewoners met een verblijfsvergunning hebben recht op een x aantal uren les in de Nederlandse taal. Dit wordt gegeven door gecertificeerde NT2 docenten. Daarnaast hebben wij ook een groot aantal vrijwilligers die Nederlandse les geven aan bewoners die geen verblijfsvergunning hebben. Deze bewoners hebben geen recht op les, maar wij vinden het belangrijk dat iedereen die dat wil de Nederlandse taal kan leren. De NT2 docenten coördineren de vrijwilligers die grotendeels zelfstandig werken.

Zowel op locatie als daarbuiten is er een aanzienlijk aanbod.

Om te voorkomen dat bepaalde bewoners niet de mogelijkheid krijgen om Nederlandse les te krijgen en anderen juist heel veel, en om ervoor te zorgen dat er een bepaalde continuïteit en logische volgorde is, gaat het COA binnenkort de coördinatie van het vrijwillig taalaanbod voor zijn rekening nemen. Omdat wij de eerste zijn die de bewoners spreken en leren kennen en omdat wij goed inzicht hebben in wat iemand kan en wil, kan het COA hierin sturen om ervoor te zorgen dat de juiste persoon op de juiste plek komt qua taalaanbod.

12.2 Coördinatie van activiteiten

Een aantal van de betrokken organisaties is momenteel bezig met het opstellen van een gezamenlijke aanvraag voor subsidie richting de gemeente. Gedachte hierachter is dat er duidelijker inzichtelijk wordt hoe de organisaties samenwerkt. b.v. bv de doelgroep en waar er complementariteit is. Ook is er daarnaast periodiek overleg tussen de verschillende organisaties die actief bezig zijn met de azc bewoners in Hardenberg. Het COA heeft bewust besloten om niet actief en structureel deel te nemen aan dit overleg. De rol van het COA ten opzichte van dit overleg en ook de gezamenlijke aanvraag voor subsidie is vooral het ervoor waken dat de activiteiten die worden aangeboden zinvol zijn, complementair zijn, niet bepaalde groepen uitsluiten en positief bijdragen aan de leefbaarheid en veiligheid op locatie. Wij weten inmiddels goed wat werkt en wat niet en waar mogelijke valkuilen zitten. Deze kennis en ervaring dragen we graag bij aan de verschillende organisaties en we doen dit middels goede afstemming met de verschillende organisaties. Andersom is het voor het COA zeer nuttig en belangrijk om te weten welke bewoners aan welke activiteiten deelnemen.

13. Werkgelegenheid

Op azc Hardenberg is ruimte voor 26 FTE (gelijk aan voltijd baan van 36 uur/week) wat wordt ingevuld door 32 COA medewerkers, waarvan de meeste in de functie van woonbegeleider, gevolgd door programmabegeleiders. Tevens kennen wij de huismeester, management assistente en locatiemanager functies.

Daarnaast werken er ook rond de 7-8 FTE bij de beveiliging (Trigion).

De overige mensen die werkzaam zijn op het azc (zoals School, VWN, GZA, DT&V, IOM, Asito) laten we hier buiten beschouwing omdat wij als COA niet alle informatie (hoeven te) hebben over deze mensen. Naar schatting betreft het hier rond de 15-20 betaalde banen.

Qua directe werkgelegenheid zorgt het azc dus voor rond de 50 FTE.

Al bij de start van het azc is rekening gehouden met de wens van de gemeente om waar mogelijke lokale arbeidskrachten in te zetten (artikel 14 van de bestuursovereenkomst). Dit rekening houdend met de verschillende functie eisen voor de functies, waarbij de minimale eis voor de woonbegeleider functie MBO-4 niveau is en bij een programmabegeleider HBO wordt gevraagd.

Een aantal van de collega's (rond de 6) is woonachtig in Hardenberg. Daarnaast wonen de meeste collega's in een straal van maximaal 30 minuten van Hardenberg (zoals Ommen, Nieuwleusen, Gramsbergen, Almelo en Zwolle).

Daarnaast bieden wij elk jaar minimaal 2 stageplekken aan die ook jaarlijks vervuld worden. Twee van die stagiaires werken inmiddels ruime tijd voor het COA.

14. Algemene conclusie

Het azc Hardenberg heeft in zijn korte tijd van bestaan al veel bewoners en veranderingen gezien. Veranderingen qua aantallen bewoners, opvang modaliteiten, nationaliteiten en team samenstelling. Zo zijn we gegaan van vooral reguliere bewoners met een verblijfsvergunning uit Syrië als grootste groep in de opvang, naar bewoners zonder verblijfsvergunning uit West Afrika als grootste groep op locatie. Ook is er een groot aantal bewoners bijgekomen dat nog in afwachting is van het begin van hun procedure met voornamelijk mensen uit landen zoals Turkije en Iran.

Het groot aantal bewoners met een 'Dublin' classificatie en later ook de toestroom van veel kansarme asielzoekers uit Noord-Afrikaanse landen heeft daarnaast gezorgd voor een piek van het aantal incidenten. Die incidenten waren vaak op locatie zelf, met beperkte hinder voor de omgeving (anders dan vaak en veel politie op de locatie en sirenes), maar steeds vaker heeft dit ook effect gehad op de omgeving, met overlast zoals vervuiling, lawaai, ongepast gedrag en winkeldiefstal. Een relatief klein aandeel van bewoners zorgde zowel op als buiten de locatie voor overlast. Inmiddels is de situatie beter onder controle en zowel het aantal incidenten als overlast is minder geworden en naar een beheersbaar niveau. Dat wil niet zeggen dat er geen overlast meer ervaren wordt in en door de buurt.

De dagelijkse inzet van alle medewerkers op locatie, de grote betrokkenheid en inzet van zoveel organisaties in en om Hardenberg maken dat de locatie bruist. Er worden legio activiteiten aangeboden door de verschillende partijen en bewoners integreren hier vanaf dag een. Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen iemand die weet dat hij mag blijven en iemand die terug moet. Iedere bewoner kan hier het azc verlaten met iets van toegevoegde waarde, of het nu een diploma is voor schoonmaken van Asito, of een goede vriendschap met een Hardenberger.

De grote meerderheid van de bewoners is zeer tevreden en verblijft met veel plezier op azc Hardenberg totdat zij, of in een huis komen of naar elders (moeten) vertrekken. De tijd die zij op het azc wachten wordt zinvol besteed.

De samenwerking met zowel gemeente, als politie, als betrokken organisaties ervaren wij als goed en we doen er alles aan om die zo te houden en de relatie te blijven behouden waar korte lijntjes, samenwerken aan het zelfde doel en eerlijk en transparant communiceren zeer belangrijk zijn.

Ook met de omwonenden ervaren wij de relatie als zeer constructief. Als COA waarderen we de oprechtheid en eerlijkheid waarmee gecommuniceerd wordt. Al kunnen we niet aan alle wensen voldoen en hebben wij ook niet altijd het gewenste antwoord, er wordt er openheid van zaken geboden en proberen wij als COA altijd transparant en eerlijk te zijn, ook als we iets niet weten of kunnen. In gesprek met elkaar blijven is hierin belangrijk. De betrokkenheid en aanwezigheid van zowel de gemeente als de politie in dit overleg wordt zeer gewaardeerd.

Het team zelf heeft veel veranderingen gekend, door de groei- en krimpfases die het COA doormaakt. De zeer betrokken COA collega's hebben hart voor de locatie en haar bewoners en kennen de bewoners goed waarbij wij de balans tussen betrokkenheid en professionele afstand nooit uit het oog verliezen. De COA medewerkers van azc Hardenberg zijn dan ook terecht trots op "hun locatie".

Wat ons betreft is azc Hardenberg een voorbeeld azc en wij hopen uiteraard dat, zolang het opvangen van asielzoekers in Nederland nodig blijft, wij daar onze bijdrage aan mogen leveren op deze prachtige locatie samen met alle betrokken partijen.